

Gospodarstvena priloga.

Priložena od kat. tiskovnega društva 38. štev. „Slov. Gospodarja“.

L. 1889.

19. septembra.

Štev. 9.

Sadjereja in česa je potreba, da nam bode koristna.

(Spisal Fr. Matijašič.)

(Dalje.)

Nikdar pa naj se ne sadi veliko sort! To je ravno gledé kupčije zelo važno. Kaj pomaga kupcu, če pride v kraj, kjer ima veliko sort? Vsak kupec večidel kupčuje le z malimi sortami, ter da ga vožnja od enega kraja v drugi ne stane preveč in da ne trati dragega časa, zato kupuje najraje v krajih, kjer se nahajajo te njegove sorte v veliki množini. Pa tudi za prodajalca je to velike važnosti gledé denarnih zadev in tudi gledé časa, in to zato: sadje ene sorte zori tudi v istem času, ni treba mu tedaj biti vedno v sadnem vrtu, zdaj pri tej, zdaj pri uni sorti, temveč delo da se opraviti v kratkem času in zapored. Zatem visoko ceno dosežejo le posamezne sorte, ako imamo od ene sorte veliko sadú. Če pa imamo mnogo sort, a od vsake le malo, primorani smo, vse vkup zmešati, in taka zmes se komaj polovico tako plačuje, kakor posamezne sorte. Opomenimo tedaj še enkrat: sadite malo sort!

Ako so določene sorte, katere smo namenjeni saditi, nastane vprašanje: Kje bomo sadili? Kakoršnje so pri nas klimatične razmere, dopuščajo nam povsod in v vsaki legi sadno drevje saditi.

Človek bi mislil, da pri tem takem mora biti že vse polno sadnega drevja in vendar ne samo, da tega ni, še koliko lepih leg imamo pri nas, ki bi rodile izvrstno sadje, sedaj pa ne dajejo nikakoršnje hasni! Služijo tu in tam za pašo, a ne da bi rodile travo, obraščene so z mahovjem, trnjem, kopinjami in brinovjem. Kako se živina na takih pašnikih redi, to se nji tudi pozna! Ali se ne bi mogli taki prostori posaditi z drevjem v dostojni medsební oddaljenosti? Tedaj vsaj zemlja ne bi od solnca čisto izgorela, temveč bi si pridržala dovolj vlage, in pod drevjem rastla bi tudi trava!

Imate tudi lepih prostorov pokraj njiv in potov in na suhih travnikih. Tudi tam drevje saditi, bi bilo dobro, koristno.

Nekateri čitatelj ovih vrstic porekel bi morebiti: kaj, jaz se po tem ne bom ravnal, ker imam tako zadosti sadnega drevja. Dobro! Bodemo pa pogledali razmere in stanje, v kojih se nahaja. Tik okoli svojega poslopja imaš zares nasajeno dosti drevja; ali to tako na

gosto, da celo leto ne pride le en solnčni žarek na zemljo pod drevjem! Zavoljo tega se ti drevje ne more razvijati, kakor bi bilo treba, temveč raste ti le na visoko, deblo mu ostane tanko in vrh mali. Vsled tega, da stoji pregosto, drevje ne more prav cvesti in večidel sad odpade še prej, kakor je dozorel. Vseh teh — vsled napačnega ravnanja povzročenih napak — posestnik ne opazi, ter niti ne misli na to. Ako pa pride jesen in trgateg sadja, potem se praska za ušesi in toži, češ: moj Bog, jaz ne vem, kako je to, da moje drevje noče sadú roditi, a tam pri graščini imajo toliko in tako lepega! in na tihem pridene: morebiti pa le to velja, da je tam drevje tako daleč narazen sajeno?

Zadel je naš kmetič pravo, ter spoznal, da ne velja, drevja pregosto saditi, vendar pa, da si prihrani nekateri trud, ter more po stari mu priljubljeni navadi dalje nemariti, hitro si popravi, tolažeč se, da njegova zemlja pač ne velja za sadno drevje in vse ostane pri starem!

Ali, moj dragi kmet, to ti je slaba tolažba! Delaj le tako naprej, ne bode ti treba več dolgo davkov plačevati; bodo prevzeli to mudno in za te pretežko delo kmalo drugi in s tem se ve, da tudi tvoje posestvo, ter ako te vzame novi gospodar za hlapca, moral boš biti še zadovoljen! Potem boš videl, kako bo novi gospodar na prej tvojem posestvu drevje sadil in gojil, in vsa ta dela moral boš opravljati ti, kot njegov hlapec ter se bodeš moral prepričati, da na tem posestvu vendar-le raste drevje; in kako je lepo, ter daje lepo in fino sadje; kupci se kar trgajo za-nj ter ga drago plačujejo. Vse to stavilo ti bode tvojo nemarnost pred oči, češ: zakaj nisi delal ti tako, mogel bi si ohraniti svoje posestvo in še morebiti kaj prikupiti, sedaj pa nimaš ničesar!

Stem, mislim je zadosti razjasnjeno, kako sila potrebno je, prijet se umne sadjereje, da je treba, sovete gledé sort iskati še le pri izkušenih in kot takih pripoznanih sadjerejcih ter da se mora porabiti vsak prostorček, kateri nam more dajati kakov prid.

Rekli smo prej, da je naša dežela, večinoma v vseh legah, sposobna za sadjerejo, ter da isto tako nji je ugodna tudi zemlja. Vendar se pa mora pri tem tudi pomisliti, da vsaka sorta niti ne ugaja v vsaki zemlji in tudi v vsaki legi ne. Treba bode tudi gledé tega dobro razločevati. Res je, da ravno naše najzlahtnejše